

Les 3

lernu!

 Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Tiu ĉi projekto estas financata per subteno de Eŭropa Komisiono. Tiu ĉi publikaĵo respegulas nur vidpunkton de la aŭtoro, pro tio la Komisiono ne povas esti respondeca pri ajna uzado de informoj, kiuj aperas ĉi tie.

La tuta enhavo, se ne estas indikite ie eksplicite io alia, apartenas al *lernu.net* kaj estas publikigita sub la permesilo [Krea Komunajo Atribuite-Nekomerce-Samkondiĉe 4.0 Tutmonda](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

<https://lernu.net/instruado?lang=nl>

▼ Grammatica

Bijwoorden

De bijwoorden (woorden die werkwoorden beschrijven) worden gevormd door toevoeging van de uitgang **-e**:

bele = mooi

forte = sterk

Rapida aŭto veturas rapide. = Een snelle auto rijdt snel.

per

Het voorzetsel **per** duidt een tuig aan, door middel van wat iets gedaan wordt:

per = met behulp van

Manĝi per kulero. = Eten met een lepel.

Ŝi kantis per tre bela voĉo. = Ze zong met een zeer mooie stem.

kun

Het voorzetsel **kun** duidt aan dat men in gezelschap is met iemand of iets doet met iemand anders:

kun = met

Mi iris kun la amiko. = Ik ging met de vriend.

Mi parolos kun li. = Ik zal met hem spreken.

post

Het voorzetsel **post** duidt de tijd aan of een plaatselijke handeling, die gebeurt na een vroegere of voorgaande handeling:

post = na

Mi iras post vi. = Ik ga na jou.

poste = daarna

Mi venos post tri horoj. = Ik zal komen na drie uren.

Li venis post mi. = Hij kwam na mij.

malantaŭ

malantaŭ = achter

Li venis malantaŭ mi. = Hij kwam achter mij.

-ul-

Het achtervoegsel **-ul-** duidt een persoon aan die een kwaliteit, onderscheiding heeft:

grandulo = een grote

malbonulo = een slechterik

belulino = een schone

-ej-

Het achtervoegsel **-ej-** duidt een ruimte (plaats) aan:

lernejo = school

kuirejo = keuken

laborejo = werkplaats

-ebl-

Het achtervoegsel **-ebl-** duidt de mogelijkheid aan, die uitgedrukt wordt door een stam:

mangebla = eetbaar

eble = misschien

videbla = zichtbaar

malebla = onmogelijk

komprenoble = verstaanbaar

Volitief (imperatief): U-uitgang

De gebiedende wijs wordt in Esperanto gevormd door de uitgang-**u**

Manĝu! = Eet!

Iru! = Ga!

Bij een gebiedende wijs kan ook een onderwerp staan:

Li lernu! = Hij lere!

Ni vidu. = Laten we zien.

Ĉe volitivo oni tre ofte forlasas la subjekton, se ĝi estas la pronomovi: **Venu tuj!** = **Vi venu tuj!** Sed tia forlaso eblas nur en ĉeffrazo, ne en subfrazo.

▼ Lesblok 11 (sessies 21-22)

Leerdoelen

- kennismaken met de uitgang van het bijwoord **-E**
- kennismaken met de uitgang **-U** van de gebiedende wijs
- het gebruik van de verleden en de toekomstige tijden (uitgangen **-IS** en **-OS**) herhalen

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluiden **1, 2**
- Kopieën van **M1**
- Kopieën van **M2**
- Kopieën van **M3**
- Kopieën van **M4**
- Kopieën van **M5**
- Kopieën van **M6**

Nieuwe woorden

longe = lang (bijwoord)

sufiĉe = genoeg

paroli = spreken, praten

mono = geld

antaŭ = voor

kompreni = begrijpen

post = na

dolaro = dollar

poste = daarna

riĉa = rijk

ĝoje = blij (bijwoord)

afero = ding

tra = doorheen

aŭ = of

strato = straat

kanti = zingen

varma = warm

-Ej = -Ej

tago = dag

-E = -E

kafo = koffie

kiel = hoe

kuko = koek

-U = -U

Leerplan

20 min Pauze

Deel de teksten **M1** uit en beluister het geluidsbestand **1**.

Lees en vertaal het samen. Vraag leerlingen telkens 2 zinnen te lezen en ze opnieuw te vertalen. Als ze het einde van de tekst bereiken moeten ze herbeginnen, maar deze keer zonder te vertalen. De leraar helpt slechts met juiste uitspraak en, indien nodig, met vertaling.

Vestig de aandacht op de grammaticale zaken in de les: de uitgang-**E** en de achtervoegsels -**EJ-**, -**EBL-**

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Verklaar eerst de nieuwe grammaticale zaken. De uitgang-**E** wijst op een bijwoord. Een bijwoord beschrijft een werkwoord, terwijl een bijvoeglijk naamwoord een zelfstandig naamwoord beschrijft. Beschrijf het gebruik van de uitgang -**U** voor de gebiedende wijs en geef enkele voorbeelden om de verleden (-**IS**) en toekomstige (-**OS**) tijd te herhalen.

10 min Pauze

Deel dialoog **M2** en oefening **M3** uit. Lees de dialogen luidop voor aan de leerlingen. Ze moeten de dialoog volgen en de verschillende zinnen in de juiste volgorde zetten.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

10 min Pauze

20 min Pauze

De leerlingen moeten Dialoog **M2** opnieuw lezen. Daarna moeten ze de dialogen opzijleggen en Dialoog **M4** vervolledigen zonder hem te bekijken. Hun opdracht bestaat erin om de gaten te vullen met de ontbrekende woorden.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

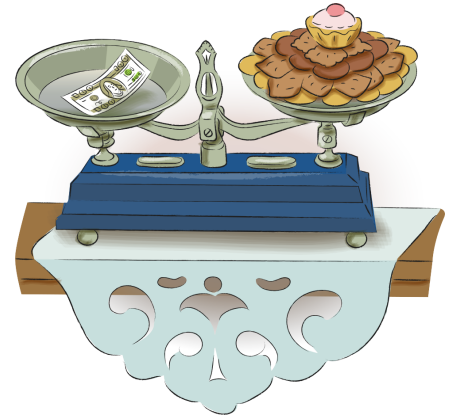
Werk met de hele klas of deel de leerlingen in groepen in. De leerlingen moeten de zinnen uit **M5** in hun eigen taal vertalen.

Geef de huistaken op.

En kafejo (1-a parto)

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ la lernejo. Poste ili ĝoje iris tra la strato. Estis varma tago. Ili vidis kafejon kaj en ĝi kukojn.

- Ni eniru kaj manĝu - diris Marko.
- Ĉu vi havas sufiĉan monon?
- Kompreneble, mi havas cent dolarojn.
- Ho, vi estas riĉa!

M2 Dialogo

- Julia** Petro, kiel mi kantas?
- Petro** Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
- Julia** Mi komprenas. Eble mi povos.
- Petro** Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
- Julia** Ho, jes.
- Petro** Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M3 Oefening

Luister en geef een nummer.

	Petro: Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
	Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.
	Julia: Petro, kiel mi kantas?
	Petro: Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
	Julia: Ho, jes.
	Petro: Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M4 Oefening

Vul de gaten in.

Julia: Petro, kiel mi _____?

Petro: _____ sed forte. Ĉu vi povas _____?

Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.

Petro: Ĉu vi ŝatas _____ kaj kafon?

Julia: Ho, jes.

Petro: Venu kun mi al _____. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas _____ por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi _____ esti varma.

M5 Vertaal oefening

Vertaal naar jouw taal.

Mi ŝatas kanti belajn kantojn. Mi lernas multe matematikon, sed ne scias sufiĉe. Ili venis rapide al la lernejo kaj devis lerni longe. Sur la strato mi iris rapide kaj ne parolis multe. Venu rapide al mia hejmo kaj vi povos ĝoje paroli kun mi.

Ne mono sed amo

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,

se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,

sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Melodie: esperantofre.com

M7 Huistaak

Schrijf je eigen dialoog.

Leer alle nieuwe woorden tot de volgende les.

▼ Lesblok 12 (sessies 23-24)

Leerdoelen

- grammatica uit les 3 oefenen
- nieuwe woorden leren

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluiden 3, 4, 5
- Kopieën van M8
- Kopieën van M9
- Kopieën van M10
- Kopieën van M11

Nieuwe woorden

kelnero = kelner

-EBL = -EBL

porti = dragen

-UL = -UL

multaj = veel, vele

per = met behulp van

denove = opnieuw

kie = waar (bijwoord)

serĉi = zoeken

sen = zonder

unu = één

loko = locatie

rapida = snel

alia = andere

dormi = slapen

vizaĝo = gezicht

vojaĝi = reizen

fine = tot slot, eindelijk

banano = banaan

forta = sterk

apetito = eetlust

voĉo = stem

gimnazio = gymnasium,
middelbare school

okazi = gebeuren

saluton = hallo

scii = weten

restoracio = restaurant

cent = honderd

Leerplan

5 min Pauze

Zing samen het liedje **M6**.

15 min Pauze

Deel de teksten **M8** uit en beluister het geluidsbestand **3**.

Lees en vertaal het samen. Vraag leerlingen telkens 2 zinnen te lezen en ze opnieuw te vertalen. Als ze het einde van de tekst bereiken moeten ze herbeginnen, maar deze keer zonder te vertalen. De leraar helpt slechts met juiste uitspraak en, indien nodig, met vertaling.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Pauze

10 min Pauze

Deel oefening **M9** uit. De leerlingen moeten de uitspraken bij de tekst lezen en beslissen of ze waar zijn of niet.

5 min Pauze

Zing samen het liedje **M6**.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

20 min Pauze

Deel oefening **M10** uit. Lees daarna luidop dialoog **M11**. De leerlingen moeten de tekst volgen en de ontbrekende woorden in **M10** invullen.

Deel de dialogen **M11** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

Geef de huistaken op.

En kafejo (2-a parto)

La kelnero alportis multajn kukojn. Ili manĝis kaj post la manĝo la kelnero denove venis.

Marko serĉis en unu loko ... serĉis en alia ... Lia vizaĝo estis malĝoja.

Fine li diris per malforta voĉo:

– Mi ne havas monon.

Kio okazis poste? Ĉu vi scias?

M9 Oefening

Zijn deze zinnen waar (+) of onwaar (-)? Verbeter de onware.

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ
la kafejo.

Estis varma tago.

En la kafejo ili vidis kukojn.

Ni eniru kaj trinku – diris Marko.

Mi havas cent dolarojn – diris Ana.

La kelnero manĝis multajn kukojn.

Marko serĉis la monon.

Li ne havas sufiĉan monon.

M10 Oefening

Luister en vul de gaten in.

A: Saluton, mi estas _____. Kiu vi estas?

B: Saluton, mi estas _____. Ĉu vi vojaĝis _____?

A: Tre bone.

B: Kiel _____ vi vojaĝis de Maribor al ni?

A: Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.

B: Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi _____ manĝi bananojn?

A: Jes. Kion ni faros poste?

B: Ni iros al _____ geamikoj dormi en iliaj hejmoj.

A: Ĉe kiu amiko mi dormos?

B: Mi vidos sur la _____. Ĉe Linda.

A: Ĉu ŝi havas gefratojn?

B: Jes. Ŝi _____ fraton Leon.

A: Kia li estas kaj kion li faras?

B: Li _____ gimnaziulo.

A: Bone, ankaŭ mi estas. Ni bone _____.

B: Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.

A: _____.

M11 Dialogo

- A** Saluton, mi estas Ana. Kiu vi estas?
- B** Saluton, mi estas Petro. Ĉu vi vojaĝis bone?
- A** Tre bone.
- B** Kiel longe vi vojaĝis de Maribor al ni?
- A** Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.
- B** Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi ŝatas manĝi bananojn?
- A** Jes. Kion ni faros poste?
- B** Ni iros al novaj geamikoj dormi en iliaj hejmoj.
- A** Ĉe kiu amiko mi dormos?
- B** Mi vidos sur la papero. Ĉe Linda.
- A** Ĉu ŝi havas gefratojn?
- B** Jes. Ŝi havas fraton Leon.
- A** Kia li estas kaj kion li faras?
- B** Li lernas en gimnazio.
- A** Bone, ankaŭ mi. Ni bone amikos.
- B** Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.
- A** Saluton.

M12 Huistaak

Vertaal de Tekst 7 en leer de nieuwe woorden vanbuiten.

Schrijf een korte dialoog met de woorden die je reeds kent.

▼ Lesblok 13 (sessies 25-26)

Leerdoelen

- Het gebruik van de voorzetsels **per** en **kun** leren kennen
- het nieuwe achtervoegsel **-EBL-** leren kennen

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluiden **6, 7**
- Kopieën van **M6**
- Kopieën van **M13**
- Kopieën van **M14**
- Kopieën van **M15**
- Kopieën van **M16**

Nieuwe woorden

kie = waar (bijwoord)

interreto = internet

leciono = les

interese = interessant (bijwoord)

biciklo = fiets

moderna = modern

Leerplan

20 min Pauze

Deel de dialogen **M13** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Verklaar de nieuwe grammaticale zaken. De voorzetsels **PER** en **KUN** zijn in veel talen met hetzelfde woord aangegeven en zijn niet gemakkelijk van elkaar te onderscheiden, als ze gebruikt worden in die verschillende functies.

5 min Pauze

Deel oefening **M14** uit. De leerlingen moeten de woorden in de juiste volgorde zetten en zinnen bouwen.

5 min Pauze

Deel oefening **M15** uit. De leerlingen moeten de zinnen vertalen, alleen of met zijn tweeën.

10 min Pauze

Pauze

20 min Pauze

Vraag de leerlingen om een korte sketch uit de vorige lessen te lezen. Maak groepen van drie leerlingen. Ze moeten de Sketch **M16** samen lezen en vertalen.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

5 min Pauze

Zing samen het liedje **M6**.

Geef de huistaken op.

M13 Dialogo

Ivo Kie vi vidis facilan lingvolecionon? Mi volas lerni rapide.

Maria En la lernolibro kiun eldonis Inter-kulturo.

Ivo Ĉu estas kompreneblaj demandoj?

Maria Ankaŭ respondoj estas kompreneblaj kaj paroleblaj.

Ivo Kiel geinstruistoj instruas?

Maria Ili instruas sen libroj sed per interretaj lecionoj.

Ivo Interese. Modernaj metodoj. Mi ŝatas kaj mi lernas per via metodo.

Maria En la kurso oni ankaŭ kantas kaj ĝoje lernas vortojn.

Ivo Mi iras enskribi min al la kurso.

M14 Oefening

Zet de woorden in de juiste orde en stel vragen.

1 - demandoj / estas / ĉu / kompreneblaj ?

2 - instruas / geinstruistoj / kiel ?

3 - vidis / lecionon / kie / vi / facilan ?

M15 Vertaaloefening

Mi lernas per lernolibro, li lernas per interreto. Ŝi iras per biciklo kun amikino. Li iras per amikino kun biciklo.
Kun kiu vi amikas? Per kio vi muzikas? Kun kiu vi kantas?

Mi ne volas manĝi**Patrino** (al infano)

Manĝu!

Infano Mi ne volas!**Patrino** Manĝu! Estu bona! Manĝu!**Infano** Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.**Patrino** (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona. Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?**Patrino** Ĉu vi ne povas manĝi?**Infano** Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.**Patro** Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!**Infano** (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

M17 Huistaak

Leer de nieuwe woorden vanbuiten. Kijk opnieuw naar de woorden uit de lessen **1** en **2**

Vorm zinnen met de computer. Bouw elke dag 5 zinnen, vertaal ze en schrijf ze op, als ze juist zijn.

▼ **Lesblok 14** (sessies 27-28)

Leerdoelen

- de achtervoegsels **-EJ-** en **-UL-** leren kennen
- het achtervoegsel **-EBL-** herhalen

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluid **8**
- Kopieën van **M18**
- Kopieën van **M19**
- Kopieën van **M20**
- Gekleurde woordkaarten **M21**
- Kopieën van **M22**

Leerplan

20 min Pauze

Deel oefening **M18** uit. Vraag de leerlingen om de zinnen te vervolledigen, terwijl jij zin **M19** luidop leest.

Deel de dialogen **M19** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

5 min Pauze

Verklaar het gebruik van de achtervoegsels **-UL-** en **-EJ-**.

10 min Pauze

Pauze

20 min Pauze

Deel oefening **M20** uit. Leg opnieuw de betekenis van de achtervoegsels **-EJ-**, **-UJ-** en **-EBL-** uit.

Deel kaarten **M21** uit. De leerlingen moeten duo's vormen en de oefening invullen door achtervoegsels aan de woorden toe te voegen.

Voorbeelden:

- **-EJ:** *lernejo, sidejo, parolejo, kantejo, laborejo, kuirejo*
 - **-EBL:** *videbla, komprenebla, portebla, serĉebla, havebla, videbla*
 - **-UL:** *grandulo, malbelulino, malriĉulo, belulino*
-

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Deel oefening **M22** uit en vraag de leerlingen om ze te maken.

10 min Pauze

Zing samen enkele van de liedjes.

Geef de huistaken op.

M18 Oefening

Vul aan met een van de volgende woorden: Bone, Hejmo, Jes, portas, tablon, libro, povas, librojn.

Petro: Kion vi _____?

Ana: Mi portas librojn. Mi ŝatas legi _____.

Petro: Ĉu vi _____ doni al mi libron por legi?

Ana: _____. Kie vi legos ĝin?

Petro: En mia _____. Tie mi havas grandan _____, seĝon kaj lampon.

Ana: Unu _____ ne estas legebla.

Petro: _____. Ĝin mi ne legos.

M19 Dialogo

Petro Kion vi portas?

Ana Mi portas librojn. Mi ŝatas legi librojn.

Petro Ĉu vi povas doni al mi libron por legi?

Ana Jes. Kie vi legos ĝin?

Petro En mia hejmo. Tie mi havas grandan tablon, kaj seĝon.

Ana Unu libro ne estas legebla.

Petro Bone. Ĝin mi ne legos.

M20 Oefening

Vorm woorden en schrijf ze in de juiste kolom.

-EJ-	-UL-	-EBL-

ej

ul

ebl

a

o

ino

lern

sid

parol

kuir

labor

kant

vid

malriĉ

port

sercê

hav

vid

grand

malbel

belul

kompren

M22 Oefening

Vervolledig de zinnen.

e.g. Marko ne havas sufiĉan monon.

Mi trinkas _____.

Ni vidis _____.

Lia frato kantos _____.

Ana manĝas _____.

Lernanto komprenas _____.

M23 Huistaak

Leer alle woorden uit de les **3** vanbuiten.

Bekijk de woorden uit de lessen **1, 2** en **3** opnieuw.

Schrijf 5 zinnen met de uitgangen **-ej-**, **-uj-** en **-ebl-**.